

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**TRACTATVS|| DE CON-||FESSIONIBVS MA=||LEFICORVM ET
SAGA-||RVM SECVNDÒ RECOGNI||tus, & auctior redditus.||
An, & quanta fides ijs adhibenda sit?||**

Binsfeld, Peter

Avgvstae Trevirorum

VD16 B 5530

Solvtio Argvmentorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41113

ram. In quo loco iam erat sua propria ancilla & famula, & herbas scœnumque colligebat ad pascendum vaccas. Quod cum famula vidisset, mirum in modum perterrita, dixit. Auuncule, vnde huc venis? Cui respondendo iniunxit silentium. Causam sui casus reiecit in pulsationem campanæ, qua audita hircus ipsum in terram deiecerat. Hoc factum non solum ex processu negotij per notarium subscripto, sed etiam ex relatione nobilis ac validi Domini Ioannis Zanth, vicedomini huius Ciuitatis, in veritate contigisse cognoui, qui utpote Officiatus Reuerendissimi nostri Archiepiscopi in præfectura Palatioli, plenam inquisitionem accepit super veritate. Deueniendum nunc ad solutionem argumentorum.

SOLVTIO ARGUMENTORVM.

PRIMUM Argumentum, ex cap. Episcopi, 26. question. 5. in quo hæc verba habentur. Illud etiam non est omittendum, quod quadam scelerata mulieres retrò post sathanam conuersæ, Demonum illusionibus & phantasmatibus seductæ, credunt se & profitentur cum Diana nocturnis horis, Dea paganorum, vel cum Herodiade, vel cum innumera multitudine mulierum, equitare super quasdam bestias, &

multarum terrarum spacia intempesta noctis silentio pertransire, eiusq; iussionibus obedire, velut Domina, & certis noctibus ad eius seruitium euocari: Sed vtinam hæc sola in perfidia sua perÿissent. Nam & innumera multitudo hac falsa opinione decepta, hæc vera esse credunt, & credendo à recta fide deuiant, & errore paganorum inuoluuntur, cum aliquid diuinitatis aut numinis extraneum Deum arbitrantur. hæc ibidem.

Respondetur in primis, in hoc capite non damnari sectam maleficorum, sed aliam longè diuersam, vt patet inuenti textum, vt late ostendunt Bartholom. Spineus in quæstio. de Strigibus cap. 25. Alfonso à Castro lib. 1. de iusta hæreticor. punit. cap. 16. Nicolaus Iaquierus hæreticæ prauitatis Inquisitor, in flagello hæreticorum fascinariorum cap. 7. Syluester in verbo, Hæresis 3 Paulus Grillandus Iurisconsultus, Romæ caussarum Criminalium Auditor, in Tractat. de Sortilegijs, quæst. 7. Pro hac sententia citat Syluester Augustinum Bottam de Sauiliano, & Ioannem Grassum Doctores Iuris, in quibusdam consilijs & responsis. Differunt autem mulieres, d. cap. Episc. à maleficis & sagis. 1. Quantum ad credulitatem, quia dictæ in c. Episc. credebant, quod equitarent cum Diana Dea paganorum & Herodia. de Sage autem nostræ & malefici rectè credunt, quod cum Demone magisterulo suo proficiantur. 2. Illæ in ca. Episc. putabant aliquid numinis & diuinitatis esse, præter Deum: No-

stri

stri malefici & sage non laborant hac ignorantia: Quare ratio legis non competit eis. Ergo nec etiam lex eos compræhendit, quia lex suã interpretationem sortitur à ratione, quando expressa in lege reperitur, & ratio magis attendenda, quàm dictum Legis. L. Adigere. §. Quamuis. ff. de iure patronat. L. Cùm Pater. §. Dulcissimis. ff. de legat. 2. L. Milites prohibentur. & L. Milites agrum. ff. de re militari. Bartol. in L. omnes populi. in 7. q. principali. ff. de iustit. & iure. & in L. 1. C. Quæ sit longa consuetudo. Quare cui non conuenit ratio legis, non conuenit ipsa lex, vt probat d. q. 7. Grilland. 3. Differunt: Nostri malefici & Sage expressè abrenunciant Deo, & professioni in Baptismate factæ, & promittunt quod Diabolo velint adhærere. Sed illis in cap. Episcopi hoc non attribuitur. 4. Nostri conficiunt sortilegia, & vnguenta venefica, nec nõ etiam conspirant cum Sathana in perniciem humani generis, de his nihil in c. Episc. 5. Nostri Dæmoni reuerentiam faciunt, idololatriã exercent, homines & præsertim infantes sæpè necant, sed illæ non in cap. Episcopi. 6. Nostri abutuntur Eucharistiæ sacramento, & filium hominis conculcant, de qua re etiam nihil in cap. Episcopi. 7. Nostri cooperante Dæmone grandines, nebulas & similia efficiunt, ad destructionem fructuum nascentium: quod non scribitur de illis in cap. Episcopi.

copi. Aliæ differentiæ penitus considerantur non deerunt.

Deinde in illo capite aliqua continentur, quæ non sunt vera, sed à fide aliena, & ideo in illo cap. damnantur tanquam contra fidem, nempe quod equitarent cum Diana, vel cum Herodiade Philippi vxore: quia Diana Dea paganorum nulla est, neq; in hoc mundo, neque alibi. Herodias autem est in inferno, neque mulier, sed sola anima. Falsum quoque est, quod equitarent super veros equos, aut bestias; quia bestia in tam breui tempore realiter & corporaliter, tanta terrarum spacia, in tanto silentio, transcurrere non possunt. Hinc quod in bestias nulla creatura verè transformari valeat, prosequitur textus. Hanc solutionem maximè persuadet ratio textus, quia eiusmodi mulieres, inquit, aliquid diuinitatis & numinis extra vnum Deum arbitrantur. Sic Turrecremata commentator in d. c. Franciscus Victoria in Relectione de arte magica, num. 31. Alfonso à Castro loc. cit. Bernard. Bafinus in Tract. de artibus magicis, nona propositione. Joseph. Angles in floribus, in 2. sentent. 1. part. in quæst. de arte magica, diffic. 6. Lambertus Danæus in Dialogo de sortiarijs & alij Doctores pro prima responsione citati. Non ergo intendebat d. caput de lationem corporealem reijcere & improbare, sed ea, quæ fidei erant contraria. Postremò Gratianus, vt

notum

notum est versato in decretis, ea collegit ex Concilij tam generalibus, quàm prouincialibus, tum etiam alijs Doctoribus. Vnde tantum veritatis habent, quantum in proprijs locis. Concilium autem illud Anquiranum, vel vt alij vocant, Anciranum, fuit prouinciale, vt rectè tradit Reuerendissimus & Illustrissimus Dominus Bartholomeus Caranza, Archiepiscopus Toletanus in summa Conciliorum, fol. 26. pagina 2. in Antuerpien. editione. Quare non esset tantæ authoritatis, vt ei adhærendum sit, si in aliquo contra sacras literas, Doctorum Theologorum communem sententiam, & veritatem definiret: quod tamè non dicimus, cum non definiat aliquid, quod contrariæ parti faueat, vt patet ex dictis. Mirandum ergo est, quomodo Iuris peritorum conscientia ita constringatur auctoritate huius Capituli cum Theologi & alij, penes quos est Censura, ea quæ fidei sunt discernere, nullam in hac re inueniant difficultatem? Nonne omnes Doctores, quorum est de sensu Scripturarum iudicare, de relationem corporalem comprobant & credunt? Sic Pontifices, Cardinales, Doctores, Theologi, Itali, Hispani, & Germani sentiunt: Sic Iuris periti rectè sentientes, vt patet ex eorum scriptis, quorum nomina hic, & in 12. Conclusionem primi membri quæstionis posuimus. Tantæ autem testium nubi proprium iudicium, quod fragili &

apparenti ratione ducitur, præferre, summæ temeritatis est. Accedit ad testimonium experientia certissima, quam communis vox populi confirmat; atq; hîc certè dicere possumus vox populi, vox Dei: cùm omnis veritas à Deo sit.

Postremò illud adductum in cap. Episc. in Concilio Ancyrano Græco, aut Latino, neque impresso, neq; manuscripto est inuētum: licet qui tomos Conciliorum ediderunt,asserant haberi in quodam vetusto codice 16. librorum partialium. Fragmentum verò habetur ferè apud D. Augustinum in lib. de spiritu & anima, c. 28. vt annotatum est ad cap. Episc. 26. quæst. 5. in Decreto correcto, & Romæ edito.

Secundum argumentum. Angelus Sathanae transfiguratur se in Angelum lucis. 2. Cor. II. & in d. cap. Episcopi. ergo potest diabolus in congregatione repræsentare personam innocentem; & sic innocens patietur, si detur fides maleficis in denunciationibus, ex deceptione dæmonis, & errore maleficorum: & confirmatur hoc argumentum ex historia S. Germani Episcopi, quæ habetur in aurea legenda, & in summario historiali S. Antonini 2. part. tit. II. cap. 17. §. 5. Vbi legitur, quod S. Germanus in quodam loco, cùm post cœnam iterum pararetur mensa, admiratus interrogauit, cui denudò pararetur? Cui cùm diceretur, quod bo-

*Historia
de S. Ger.
mano.*

nis illis mulieribus, quæ de nocte incedunt: illa nocte S. Germanus statuit vigilare, & ecce vidit multitudinem Dæmonum ad mensam in forma hominum venientem, qui eis præcepit, ne abirent: & cunctos de familia domus excitauit: quæsiuit si illas personas cognoscerent? qui responderunt omnes vicinos & vicinas suas esse. Tunc S. Germanus ad domos singulorum de vicinia illa misit, dæmonibus mandans interim ne discederent. Euntes autem missi à sancto viro ad domos vicinorum, repperant eos in lectis suis dormientes. Adiurati ergo Dæmones à sancto viro dixerunt, omnibus audientibus, se Dæmones esse, qui sic hominibus illuderent.

Pro resolutione huius argumenti reuocanda in memoriam sunt ea, quæ diximus in præludijs tertio & quarto: Diabolum non posse operari, nisi ex permissione diuina, & tantum saltem, & non plus, quantum conceditur à Deo: Quare causa huiusmodi transfigurationis & præsentationis diaboli, non solum petenda est ex peruersa voluntate & potestate diaboli, sed etiam ex concessione diuina singulari in ordine ad talem effectum. Multa enim potest diabolus ex suæ naturæ potentia & subtilitate, quâ tum ad actum primum, quæ non potest quantum ad secundum: Manus enim eius ligatæ sunt, vt non possit operari, quando & quantum vult. atq; cum similia rei

*An demon
innocentes
in noctur-
nis conuen-
tibus repræ-
sentare
possit.*

multum lucis adferant, in simili id ostendam. Quantum ad actum primum, posset diabolus omnes nos occidere & subuertere; & quatum ad voluntatem, vellet: cum semper circumeat & quærat quem deuoret, omniumque interitum appetat. Quoad operationem & effectum, deficit: quia Deus non concedit. Quare non valet hoc argumentum, in quo aliqui Theologiæ & Philosophiæ ignari multum gloriantur: diabolus potest se trāsfigurare in angelum lucis, ad repræsentandum innocentem. Negatur enim simpliciter, vt sonat: quia non potest quantum ad actum secundum, cum causa totalis non sit diaboli potestas & peruersa voluntas, sed etiam antequam diaboli potestas exeat in actum, requiratur singularis diuina concessio. Sumitur ergo in argumento causa partialis, & non totalis: & sic non valet. Hoc autem modo ad propositum argumentum formari deberet. Diabolus potest se trāsfigurare in angelum lucis, ad repræsentandum innocentem: & Deus concedit ei potestatem faciendi. Ergo, &c. Et tunc negatur antecedens, tanquam falsum in proposito, vt latius patebit. Est enim hoc contra diuinam prouidentiam ordinariam, quæ ex diuinis literis innotescit, & effectibus declaratur. Sicut enim diuina misericordia efficiente non potest diabolus (vt rectè Bartholom. Spineus in quæst. de Strygibus, cap. 14. & in Apologia

gia tertia cap. 3. ait) deludere nisi eos, quorum metem primò sibi per infidelitatem subiugauerit: Ita credendum est nullius illum personæ figuram, vt de tanto crimine accusetur, posse prætere, nisi eius, quam sibi iam per similia crimina deuinctam esse sciuerit, & multoties realiter cum alijs ad ea perpetranda conuenerit. Quod etiam testantur in confessionibus malefici, & sage, vt Iudices referunt. Atq; vt hanc prouidentiam Dei erga nos latius ostendamus, reducenda est in memoriam communis Theologorum vera doctrina, quæ ex diuinis literis clarè elicitur, non esse permisam diabolo tantam potestatem super iustos, sicut impios & malos. Gaudet enim iusti, vt pote amici & filij Dei, multis priuilegijs, quibus pessimi & malefici, maximè ob criminis immanitatem, tanquam inimici & hostes tam diuinæ maiestatis, quàm communis salutis, iuste dispositione priuantur. Hoc enim diuinæ legis stabiliunt promissiones. Vt in Psal. Quo-

Quare diabolus solus impios in consensibus maleficorum repræsentes

Psalm. 90.

pote-

*Sufanna
senum ca-
luunijs e-
ripitur, &
Athanasii
's Arria-
rum.*

potestis: sed dabit cum tētatione prouentum. Exempla ad hunc effectum etiam non desunt. Sufannam iniuste infamatam, à senibus accusatam, & morti adiudicatam Dominus liberauit, & innocentem ostendit. Athanasius vir sanctissimus, in Arrianorum concilio apud Tyrum coacto, ex inuidia stupri accusabatur: & iusto Dei iudicio consilium suggestum est, quo liberatus fuit. Introductus enim in iudicium est Athanasius, & vnà cū eo Timotheus presbyter, qui simulans se esse Athanasium: Egone, inquit, mulier, apud te sum diuerlatus? ego te violauit? Cui illa petulanter: Tu mihi vim intulisti; iureiurando affirmans Iudicum fidem obtestabatur, vt tantum flagitium vindicarent. Qua cognita fraude, reiecta est mulieris impudentia. Iterum alia vice idem sanctus maleficij accusatus fuit, quod ad vsum magicæ artis manum mortuam Arsenio amputatam adhibuisset. At Arsenius noctu aufergiens, cū se in conspectu totius Concilij stauisset, Athanasij inimicorum impudentissimum scelus aperuit. Et in S. Hieron. legenda refertur, quod Diabolus se transformauit in formam S. Syluani Episcopi in Nazareth, amici S. Hieronymi: qui Dæmon in lecto feminam nobilem primò quidem verbis prouocare cœpit ad luxuriam, deinde etiam factis sollicitauit ad malum, quæ cū clamaret, Dæmon sub specie S. Episcopi sub lecto femina se

*Syluanus
Episcopus,
etiam dia-
boli calum-
nias eadem
enadit.*

næ se abscondit; vbi requisitus & inuentus per
 luxuriosa verba mentitus est se esse Episco-
 pum Syluanum. Postridie ergò vir sanctus
 disparente diabolo, grauissimè diffamatus est,
 quæ infamia tandem apud sepulchrū S. Hie-
 ronymi, fatente Diabolo in obsesso corpore,
 purgata est. Maximum ad nostrum propo-
 situm testimonium præbet S. Cyprianus, quod
 & nostri malefici & sage in suis confessionibus
 vt intelligo, confirmant. Hic sanctus cum ad-
 huc Magus esset, Iustinæ Christianæ Virginis
 amore incensus, incantationibus & veneficijs
 Antiochiæ illam ad suæ libidinis assensum al-
 licere conabatur, & Dæmonem consultabat,
 quam id re consequi posset. Cui Dæmon:
 nullam sibi artem processuram aduersus eos,
 qui verè Christum colerent. Quo responso
 commotus Cyprianus, relictis magicis arti-
 bus se totum ad Christi Domini fidem con-
 uertit. Si hoc argumentum tam validum est a-
 pud Magicæ artis patronos, quod diabolus si-
 tentissimus damnationis & humanæ perdi-
 tionis potest se transfigurare in angelum lu-
 cis, ad infamandum innocentes: quomodo
 non habent lynceos, sed clausos oculos, vt vi-
 deant argumentum non solum militare in cri-
 mine maleficij, sed in alijs omnibus? Quod si
 concesserint: furibus, latronibus, coniuratori-
 bus, adulteris, & similibus singulare præstite-
 rint patrocinium, & iustitiæ salutiq; reipubl.
 maxi-

*Cyprianus
 martyr è
 mago fit
 christia-
 nus.*

*Veris Chri-
 sti cultori-
 bus artes
 magicæ ni-
 hil obsunt.*

maximum detrimentum. Si enim diabolus, secundum eos, potest repræsentare innocentes in cursu & conuentu maleficorum: quomodo non potest repræsentare innocentem in forma homicidæ, adulteri, vel fornicatoris, vt etiam ex exemplo S. Siluani constat, quum omnium innocentum maximè interitum exoptet? Accusatur ergo quis homicidij, latrocinij, adulterij, vel alterius criminis: sint duo vel tres testes: excipiat negando factum, & respondendo, diabolum se transformasse in suam formam, & facinus perpetrasse, cum etiam se possit transfigurare in Angelum lucis, multò magis in formam hominis: maximè cum nihil magis desideret, quàm interitum animarum. Negare autem, quod Diabolus in forma humana occidere, furari, scortari & similia perpetrare valeat, si à Deo permitteretur, veritatè est impugnare. Huius argumenti nodum soluere non poterunt, qui ita urgente conscientia, vel non rarò excæcantibus affectionibus laborant. Ad diuinam oportet recurrant prouidentiam, quam etiam in nostra materia allegamus. Sed vt hoc magis magisq; veritatem habere ostendamus, in simili pergendum est. Diabolus, ex omnium Theologorum & etiam Iurisperitorum rectè sentientium iudicio, potest corpora deferre de loco ad locum: ergo potest eos eripere è manibus iustitiæ, & custodia publicæ potestatis: quod quidem

quare diabolus maleficus & magus à potestate magistratus non eripiat.

quidem non rarò ad decipiendum promittit, sed tamen non præstat. Quæritur nunc, quare hoc nõ facit? impediuntne carceres, clausuræ, aut alia corporalia impedimenta & vincula? At hoc dicere cogitareq; stultum & ridiculum est; cum tanta eius potestas sit, vt nulla super terram ei possit comparari. Potest subuertere ciuitatem: quanto magis soluere & rumpere clausuram? Confugiendum ad diuinam prouidentiam, ne iustitia è medio tollatur, & impiorum audacia crescat. Sed negabit obstinatus. Probandum erit ex factis: quia experientia cõspicimus, quod pro suo beneplacito magiæ Rei, non possunt aufergere, nec rapi à Dæmone extra muros clausuræ vel carceris. Regulare autem est, quod diuina voluntas non solum nobis innotescat per Sacras literas, promissiones, comminationes, permissiones & prohibitiones; sed etiam effectus. Diabolus est potens ad liberandum eos, & optaret, ad conseruandum in perpetuam damnationem: Sed non potest illud efficere siue re ipsa præstare: quia potentissimus Deus manuse eius ligat, vt non operetur. Sic in præsentì cognoscitur diuina prouidètia erga innocentes, ex sacris literis, & factis, quamuis etiam ipsi malefici veritatem attestentur. Quod enim nunquam factum est, neq; fit secùdum communè rerum cursum: nequaquam fieri posse, si ex facti contingentiã, incommoda sequantur, iudican-

can-

Deus extra ordinem potest permittere, ut innocens a demonere praesentetur in nocturnis malefactorum conuentibus.

candum est. Sed nunquam aut rarissime auditum est, ex constantibus & perseverantibus confessionibus, quod innocentes representati sint in talibus conuentibus, imò semper experientia compertum ibi representatos eos, qui fuerunt rei tanti criminis. Si tamen de extraordinaria Dei potentia loqui velimus, negandum non est, Deum posse permittere, ut innocens accusetur in hoc crimine, sicut in alijs ad bonum aliquem finem: Quia diligentibus DEVM omnia cooperantur in bonum. Tandem tamen innocentia manifestabitur, ut supra sacris literis & exemplis declaratum est. Cùm etiam diabolo fallaci perspectum sit ex sacris literis, Deum non permittere, ut electi tribulentur aut tententur, nisi ad meritum, probationem & bonum; non appetit talem representationem iustorum. Hæc etiam doctrina maximum robur sumit ex conscientijs innocentum. Quis enim innocens angitur aut timorem concipit, ne à Dæmone inter maleficos & sagas representetur? Aliàs si hoc posset Diabolus, semper omnes merito in timore & tremore versaremur, ne in fabulam & tragediam, in qua salus animæ & corporis periculo exponeretur, traheremur. At securæ conscientia nullo modo sibi metuunt, sed stant in magna constantia, etiam si quandoq; ab iniustis angustentur.

Atq; hanc sententiam & veram doctrinam, quod

et passim

quod Diabolus non possit in conuentu representare innocentem, præterquam quod nostri malefici testimonium perhibeant, tenet DD. Mallei malef. 2. par. q. i. c. ii. pag. 331. in impressione Francofordiensi de anno Dñi 1582. Nicolaus Iaquerius Gallus Inquisitor, in flagello hæreticorum fascinatorum, statim in proœmio, & in cap. 26. Barthol. Spineus S. Palatij Apostolici Magister, in q. de strigibus, cap. 14. & in Apologia 3. cap. 3. Petrus Loyerius consiliarius Senatus Andegauens. lib. 2. de spectris, ca. 5. & vocat Theologorum sententiam. Neq; in hac Grilland. Bodin. & alij dubitarunt, qui tradunt complicibus in hoc crimine credendum.

Ad illa autem, quæ adferuntur in confirmationem ex historia S. Germani, respondetur primò; concedendo historiam illam S. Germani ad literam, si rectè inspiciatur, nihil facit contra hanc doctrinam, imò eam confirmat. Demones illi repræsentabant personas adhuc in lectis dormientes ex pacto, quod cum Dæmonibus habebant. Non propterea illæ personæ erant innocentes. Sicut etiam in materia præsentatiuè: talis tamen repræsentatio fit accedente eorum consensu expresso, vel tacito. Hæc solutio clara & breuis, ex historia corroboratur. Homines enim in hospitio sciebant eos solitos venire, & dicebant esse vicinos &

*Obiactio
ex historia
S. Germani
refutatur.*

Cc

vici-

vicinas, qui mensæ accumbere solebant. Non est autem absurdum, quod pro illo tempore & actu patiebantur illusionem. Certum enim est, si secundum hominum morale iudicium loqui velimus, quod hospes non volebat mensam statutis temporibus gratis præparare. Hospites aduentantibus porrigunt cibos & potus pro pecunijs. Præsumendum ergo est, quod vicini solebant soluere, & veras pecunias offerre. *et veros* Diabolus non veros, sed apparentes nummos suis dat, qui cito euanescent, & humano vsui non inseruiunt.

Deinde respondet Barthol. Spineus in q. de Strigibus, cap. 28. quod illa historia sit suspecta, quantum ad hoc punctum, eò quod durum videatur, & à communi hominum sensu alienum, hospitem illum voluisse tot cibaria crebrò gratis præparare, & si vicini erant & cognati, non petere ab eis pretium alimentorum. Dicere autem, vicinos dedisse pretium, si deludebantur, & se saturatos non inueniebant, ridiculum est. Et si dicatur, quod dæmones ipsi pretium exoluebant vice illarum personarum, mirum est si talia se facere somniabant personæ illæ, & non cito delusionem aduertebant, si pecuniæ non realiter deficiebant. Si vero talia non somniabant se facere, mirum non minus est, si cum hospite & familia delibetius illi vicini sermonem non habuerint, & sic tam ab hospita quàm eius familia audiente illi

illa de se referri, quæ scirent sibi contigisse, facile tam se quam hospitem illū & alios omnes ab huiusmodi delusionibus non liberauerint.

Postremò, concessio quod vera sit historia; fuerint etiam omnes viri illi ac mulieres, qui repræsentabantur, immunes à veneficij crimine: nihilominus inde non solum non refellitur doctrina communis, sed etiam validè roboratur: ostenditur enim ex illa narratione, eam esse Dei in suos prouidentiam, & curam paternam, vt si quando permiserit innocentē repræsentari per dæmonem, ne in periculum veniat, clarissimè se innocentiam manifestaturum. Quocirca quibus à Deo gladius datus est ad vindictam malorum, in bonum autem innocentium, nisi grauissimam Dei in se uelint prouocare iram, & fieri rei tot cædium & calamitatum, perfidiæ ac sacrilegiorum, quæ ex mora executionis iustitiæ sequuntur: procedant contra eos, qui in conuentibus à maleficis visi sunt, donec aliquis Germanus suscitetur, qui innocentiam clarè manifestet denunciatorum & humanitus delatorum.

Tertium argumentum esse potest, quod obscurè insinuat Ponzinibius, licet non deducat. Testes de nocte non vident: ergo non possunt ferre testimonium illi noctinagi contra socios: quia testes debent cognoscere partes, vt tradit Bartol. in L. Minorem. C. de transactio. Antecedens probatur ex l. Si non speciali.

C. de testament. & in L. fin. cum exceptione. ff.
 Quod metus causa. Cùm ergò malefici nocte
 sua conuenticula habeant & maleficia exer-
 ceant, decipiuntur: & sic eis non est habenda
 fides. Hoc non obstante argumèto responde-
 tur, testes de re nocte patrata testimonium fer-
 re posse, & fidem mereri, si dicant lunam, aut
 aliquod lumen illuxisse, aut delinquentem
 admodum fuisse propinquum, subiungant.
 Communis sententia est, quod cùm prædictis
 circumstantijs, & causis scientiæ, possunt testi-
 monium ferre, licet aliàs non. Iason in d. Si
 non in speciali. num. 13. & in L. Non minore m.
 C. de transact. nu. 4. & 5. Bartol. ibid. Bald. in d.
 L. Si non in speciali. Doctores Communium
 opinionum siue receptorum sententiæ lib.
 18. in verb. Testis. vers. Testis deponens se no-
 ctu. Emanuel Soarez in Thesauro recept. sent.
 in verb. Testis. Iul. Clarus in lib. 5. §. fin. præd.
 Criminalis q. 21. vers. Sed quid si testis non vi-
 derit.

Nemo autem putet diabolo & suis diffi-
 cile fore efficere lumen ad videndum, quod
 etiam non facile extinguitur à vento, natura-
 libus medijs. Multa enim dæmon nouit, quæ
 hominibus haud fieri posse videntur. In cuius
 rei confirmationem facit August. lib. 21. de Ci-
 uit. Dei cap. 6. loquens de quadam lucerna
 extinguiibili, in quodam phano seu templo
 dolorum, quæ nec tempestate, nec pluuia, nec
 vento

vento extinguebatur; & dicit, id factum naturalibus aut magica arte, aut repræsentatione dæmonis. Quare etiam non est mirandum, quod luna non lucente, dæmones & malefici possint habere lumen ad videndum. Confirmant hoc etiam confessiones maleficorum: fatentur enim, quod choreis peractis, conuiuijsq; expletis, luminaria extinguantur, quando inhonestas & fœdas carnis voluptates expleant, vt patet ex processibus, de quibus Maleus, Bodinus, Grillandus & alij.

Hæc breuiter pro tractatu quæstionis scripsisse sufficiat, quæ omnia subijcio Censuræ Sanctæ Matris Ecclesiæ.

(. .)

COM.

117
M. V. G. O. R. V. M.
[Faint, mostly illegible text in a Gothic script, possibly a list or index of names and titles.]

T
L
L
lo

P

fil
ob
ca

E